

Examen VMBO-KB
2005

tijdvak 1
dinsdag 24 mei
13.30 - 15.30 uur

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID-SCHRIJFVAARDIGHEID CSE KB

Bij dit examen horen een uitwerkbijlage en een tekstboekje.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 24 vragen, een samenvattingsopdracht en twee schrijfopdrachten.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

TEKST 1 LIEGEN ALSOF HET GEDRUKT STAAT

- 4p ○ 1 Lees bij deze vraag eerst de opdracht en zoek daarna de antwoorden op in de tekst *'Liegen alsof het gedrukt staat'*.
- Geef **in de uitwerkbijlage** van de volgende uitspraken aan of ze **waar** of **niet waar** zijn door een kruisje op de juiste plaats te zetten.
- Mannen en vrouwen liegen over verschillende zaken.
 - Rijke mensen liegen vaker dan arme mensen.
 - Het is soms verstandig om te liegen.
 - Liegen hebben we al vroeg geleerd.
 - Iedereen liegt wel eens in zijn leven.
 - Een leugendetector is volledig onbetrouwbaar.
 - Je neus groeit als je liegt.
 - In de politiek is geen plaats voor leugenaars.
 - Een pathologische leugenaar moet nou eenmaal liegen.
 - Mensen gebaren meestal minder terwijl ze liegen.

TEKST 2 HONGER IN AFRIKA

- 7p ○ 2 Vat de tekst *Honger in Afrika* samen in maximaal 125 woorden. Maak er een samenhangend geheel van. Besteed alleen aandacht aan de volgende onderdelen van de tekst:
- de twee tegenstrijdige kanten die het voedselprobleem in Afrika heeft
 - ten minste vier oorzaken van het voedselprobleem in Afrika
 - een vorm van hulp uit Amerika en Europa die niet gewenst is
 - twee maatregelen van de Verenigde Staten en de landen in Europa die Afrika erg zouden helpen.
- Schrijf je samenvatting **in de uitwerkbijlage** in volledige zinnen.
Gebruik geen telegramstijl.

TEKST 3 KINDEREN KOPIËREN

- 1p ● 3 Wat is het doel van de makers van de advertentie?
- A de lezers om aandacht te vragen voor het werk van de stichting Stivoro
 - B jongeren te wijzen op tips over roken
 - C ouderen ertoe over te halen in hun gedrag rekening te houden met kinderen
 - D volwassenen ertoe te prikkelen het spel aan te vragen
- 1p ● 4 Wat is de belangrijkste functie van de foto in deze advertentie?
- De foto laat zien
- A dat je uiterlijk verandert als je blijft roken.
 - B dat jongeren het gedrag van ouderen nabootsen.
 - C dat ouderen wel roken en jongeren niet.
 - D dat roken slecht is voor je gezondheid.

- 1p ● 5 Welk verband bestaat er tussen de linker- en de rechterhelft van de foto?
het verband tussen
A docent en leerling
B oudere en kind
C overheid en burger
D politieman en burger

TEKST 4 GROEN BOEREN IS MOOI

- 1p ● 6 Wat is de functie van alinea 1?
de tekst inleiden door
A een grappige gebeurtenis
B een historisch overzicht
C een korte samenvatting van de tekst
D een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst

Gebruik onderstaande informatie voor het beantwoorden van de vragen 7 tot en met 9.
Naast de inleiding (alinea 1) en het slot (alinea 11) kunnen we de tekst verdelen in drie stukken:

deel 1: alinea's 2, 3 en 4

deel 2: alinea's 5, 6, 7 en 8

deel 3: alinea's 9 en 10.

- 1p ● 7 Welk kopje past het beste boven deel 1 (alinea's 2, 3 en 4)?
A Cultuurlandschap, een lust voor het oog
B Inkomsten uit natuurbeheer
C Voordelen van agrarisch ondernemerschap
D Weidevogels als graadmeter
- 1p ● 8 Welk kopje past het beste boven deel 2 (alinea's 5, 6, 7 en 8)?
A Afspraken over natuurdoelen
B Agrarisch natuurbeheer of echte natuurgebieden?
C Boeren als grootgrondbezitters
D Samenwerking overheid en boeren
- 1p ● 9 Welk kopje past het beste boven deel 3 (alinea's 9 en 10)?
A Boeren tobben heel wat af
B Financiële kanten van agrarisch natuurbeheer
C Omschakeling van voedselproducent naar natuurbeheerder
D Miljoenen subsidie van de overheid
- 1p ● 10 Welk verband is er tussen alinea 3 en 4?
A In alinea 3 wordt een argument genoemd voor het gestelde in alinea 4.
B In alinea 4 wordt een gevolg genoemd van het gestelde in alinea 3.
C Ze vormen samen een opsomming.
D Ze vormen samen een tegenstelling.
- 1p ○ 11 De heer Slob is een groot voorstander van agrarisch natuurbeheer.
→ Citeer een zin uit het tekstgedeelte van alinea's 4, 5, 6 en 7 waaruit blijkt dat niet iedereen een voorstander is.

- 1p ● **12** Welk verband is er tussen alinea 7 en 8?
- A In alinea 8 wordt antwoord gegeven op de vraag uit alinea 7.
 - B In alinea 8 wordt een verklaring gegeven voor het gestelde in alinea 7.
 - C Ze vormen samen een opsomming.
 - D Ze vormen samen een tegenstelling.
- 1p ● **13** Wat zijn de belangrijkste doelen van de schrijver met deze tekst?
- 1 informeren
 - 2 overtuigen
 - 3 tot handelen aansporen
 - 4 gevoelens tot uitdrukking brengen
- Welke combinatie is juist?
- A 1 en 2
 - B 1 en 4
 - C 2 en 3
 - D 3 en 4
- 1p ● **14** Een schrijver kan gebruik maken van:
- 1 feiten
 - 2 de eigen mening
 - 3 de mening van anderen.
- Waarvan maakt de schrijver van deze tekst gebruik?
- A 1 en 2
 - B 1 en 3
 - C 2 en 3
 - D 1, 2 en 3
- 1p ● **15** Een schrijver kiest voor zijn tekst altijd een bepaald taalgebruik. Hoe kun je het taalgebruik in deze tekst over de mogelijkheden van agrarisch natuurbeheer het beste aanduiden?
- A negatief
 - B neutraal
 - C overdreven
 - D spottend
- 1p ● **16** Is deze tekst bedoeld voor een speciale lezersgroep?
- A ja, voor boeren
 - B ja, voor natuurliefhebbers
 - C ja, voor plattelandsbewoners
 - D nee
- 1p ● **17** Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van deze tekst weer?
- A Agrarisch natuurbeheer is heel moeilijk te verwezenlijken, omdat het veel te duur is voor de overheid.
 - B Een goede boer neemt zijn verantwoordelijkheid serieus en schakelt over op agrarisch natuurbeheer.
 - C Voor het behoud van de natuur is agrarisch natuurbeheer even goed als de ontwikkeling van echte natuurgebieden.
 - D Zowel de overheid als veel boeren zien de voordelen van agrarisch natuurbeheer, maar dat gaat de overheid en de burger geld kosten.

TEKST 5 BLIK NAAST DE WEG

- 1p ● **18** Wat is de functie van de eerste twee alinea's (regels 1-19) van deze tekst?
De schrijvers willen met de alinea's 1 en 2 het onderwerp inleiden door
A een korte omschrijving van het centrale probleem te geven.
B een mening van een deskundige te geven.
C een samenvatting van de tekst te geven.
D een voorbeeld van een vervuiler te geven.
- 1p ● **19** "Vooral het ... graag halen." (regels 10-11)
Hoe sluit de rest van de alinea (regels 10-19) bij deze zin aan?
In de rest van de alinea wordt
A een conclusie getrokken.
B een doel genoemd.
C een verklaring gegeven.
D een voorbeeld gegeven.
- 1p ● **20** "... of ziet het er bij voorbaat naar uit dat de lat te hoog is gelegd?" (regels 21-22)
Wat bedoelen de schrijvers met dit zinsgedeelte?
De schrijvers vragen zich af
A of andere zaken een rol spelen.
B of de doelstellingen haalbaar zijn.
C of de plannen niet veel te duur zijn.
D of het zwerfvuil werkelijk een probleem is.
- 1p ● **21** "Het ministerie van ... zal toenemen." (regels 40-43)
Hoe sluit de rest van de alinea (regels 40-62) bij deze zin aan?
In de rest van de alinea wordt de eerste zin
A anders geformuleerd.
B bevestigd.
C nader uitgewerkt.
D tegengesproken.
- 1p ● **22** Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van het tekstgedeelte regels 79-118?
A Doel en opzet van acties tegen zwerfvuil
B Voordelen en nadelen van acties tegen zwerfvuil
C Voorbeelden van ernstige milieuvervuiling
D Voorbeelden van blijvend succesvolle projecten
- 1p ● **23** Uit welke tabel kunnen automobilisten gegevens halen over de invloed op het milieu die wordt veroorzaakt door weggeworpen blikjes en flesjes?
A uit de tabel met het kopje "Fruit en kauwgom"
B uit de tabel met het kopje "Redenen voor het dumpen"
C uit de tabel met het kopje "Vuil leeft lang"
- 1p ○ **24** Van Aggelen noemt in alinea 6 (regels 79-91) ook een reden voor het ontstaan van zwerfvuil.
→ Noem deze reden in één woord.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 1p ● 25 Wat is het voornaamste doel van de schrijvers van deze tekst?
- A de lezers informeren
 - B de lezers overtuigen van hun mening
 - C de lezers waarschuwen
 - D tegenover de lezers gevoelens tot uitdrukking brengen

SCHRIJFOPDRACHTEN

Verplaats je in de volgende situatie en bedenk daarbij dat als er in een opdracht 'je', 'jij' of 'jou(w)' staat, je telkens je eigen naam en/of adres en/of postcode en/of woonplaats moet invullen.

Het lijkt soms wel of de prullenbak op jouw school nog uitgevonden moet worden. Het schoolplein ligt vaak vol met snoeppapiertjes, lege blikjes, half opgegeten boterhammen en andere etensresten. In het kader van 'Opgeruimd staat stoer', een lessenserie bij maatschappijleer over zorg voor de omgeving, besluit jij een affiche te maken, waarmee je andere leerlingen oproept om deel te nemen aan een grote schoonmaakactie op school en in de naaste omgeving. Met de feestcommissie heb je afgesproken dat er maar liefst tien gratis entreekaarten voor het jaarlijkse schoolfeest beschikbaar worden gesteld. De kaarten gaan naar de leerlingen die het meeste zwerfvuil ophalen. De heer Maasbree, een van jullie conciërges, heeft aangeboden mee te helpen en te zorgen voor prikkers en vuilniszakken.

Jij schrijft de tekst voor het affiche. Je vermeldt de schoonmaakactie, waar, wanneer en op welk tijdstip de actie plaatsvindt. Je maakt met ten minste twee verschillende redenen duidelijk waarom deze actie volgens jou noodzakelijk is. Uiteraard vermeld je ook wat de leerlingen kunnen verdienen. Vermeld dat alle leerlingen binnenkort een formulier ontvangen waarmee ze zich kunnen aanmelden. Gebruik kernachtige formuleringen en eindig je affiche met een pakkende, zelf bedachte zin.

- 5p ○ 26 **Een affiche**
→ Maak het affiche **in de uitwerkbijlage**.

Je docent maatschappijleer is enthousiast over je actie, zeker als blijkt dat vijftien leerlingen zich hebben aangemeld. Hij stelt voor een brief te sturen naar Marianne Wagenaars, die als correspondent van een regionaal dagblad regelmatig op zoek is naar plaatselijk nieuws. Misschien heeft zij belangstelling voor een interview of wil zij een verslag van de actie maken.

Je schrijft de brief aan Marianne Wagenaars. Zij woont aan de Treurnietweg op nummer 25 in jouw woonplaats. De postcode is 0012 AB. Je vertelt op welke school je zit en welke actie er binnenkort plaatsvindt. Voor gegevens over de opzet en dergelijke zaken verwijst je naar het affiche dat je meestuurt. Je maakt duidelijk hoe de actie tot stand is gekomen en wat jouw rol daarin is. Geef aan waarom deze actie volgens jou belangrijk is en waarom je denkt dat aandacht in de krant wenselijk is. Vertel dat je bereid bent meer informatie te geven als ze dat op prijs stelt en maak duidelijk hoe ze jou kan bereiken.

- 11p ○ 27 **Een zakelijke brief**
→ Schrijf de brief aan Marianne Wagenaars **in de uitwerkbijlage**.